

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра тюркської філології**

Курсова робота
з тюркської філології
на тему:

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Тур.09-22
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми: Турецька мова і література, західноєвропейська
мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068

(переклад включно), перша – турецька

Ергеверджин Фатіми Сердарівни

Науковий керівник:

доц. Тімкова Тетяна Миколаївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ — 2024

Зміст

Зміст	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНО - ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ.....	5
1.1. Дослідження “Лінгвістичної термінології турецької мови” відомими вітчизняними або зарубіжними дослідниками.....	5
1.2 Історія розвитку лінгвістичної термінології турецької мови.....	11
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ.....	15
2.1 Структурні особливості лінгвістичної термінології турецької мови .	15
2.1.1 Морфологічно-синтаксичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів.	17
2.1.2 Морфологічний спосіб словотвору в лінгвістичній термінології турецької мови.	18
2.1.3 Лексико-синтаксичний спосіб утворення лінгвістичних термінів. .	19
2.1.4 Лексико-семантичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів.	21
2.2 Особливості структури лінгвістичної термінології у турецькій мові.	22
2.2.1 Семантичні особливості лінгвістичної термінології турецької мови .	29
Висновки до Розділу 2.....	30
ВИСНОВКИ	31
ÖZET.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35

ВСТУП

Лінгвістична термінологія турецької мови включає в себе багато різних понять та термінів які пов'язані з турецькою мовою, граматиною, синтаксисом, фонетикою, літературою, морфологією та лексикологією. Лінгвістична термінологія турецької мови вивчається лінгвістами, науковцями та дослідниками для розуміння структури, функцій та подальшого розвитку. При цьому, у наш час, вона є досить малодослідженою, але загалом достатньо актуальною галуззю у всьому мовознавстві. Оскільки термінологія такого роду потребує подальших досліджень, розвитку та вивчення, наразі існує не так достатньо досліджень, які б повною мірою демонстрували певні особливості та розгорнуті відповіді про лінгвістичну термінологію турецької мови.

Актуальність дослідження полягає в тому, щоб доповнити знання та детально дізнатися про турецьку лінгвістичну термінологію різною та детальною інформацією про її структурні та семантичні особливості. На сьогодні лінгвістична термінологія турецької мови як галузь мовознавства є недостатньо дослідженою, а отже, не існує великої кількості детальної інформації яка б безпосередньо стосувалася турецької лінгвістичної термінології.

Мета дослідження полягає у ретельному вивченні та аналізі як структурних, так і семантичних особливостей лінгвістичної термінології турецької мови. Мета дослідження зумовила розв'язання таких **завдань**:

- визначити загальні та теоретичні основи дослідження лінгвістичної термінології турецької мови.
- виявити та розібратися з проблемами в сучасній термінології, які вплинули саме на розвиток лінгвістичної термінології.
- схарактеризувати та проаналізувати структурні особливості лінгвістичної термінології, та її одиниці.

- схарактеризувати та проаналізувати семантичні особливості лінгвістичної термінології, та її одиниці.

Об'єктом дослідження є термінологія, що використовується в лінгвістичній турецькій мові.

Предметом дослідження є лінгвістична термінологія в турецькій мові, структура і семантика.

Матеріалом дослідження є турецький словник лінгвістичних термінів Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü (Ahmet Kocaman, Kâmile İmer).

Методи у нашому дослідженні, які ми використовуємо, допомогли нам розібратися у значенні структурної будови турецьких лінгвістичних термінів; метод критичного аналізу ,за допомогою якого було оглянуто праці різних науковців та дослідників, які аналізували та досліджували лінгвістичні терміни; метод суцільної вибірки, за допомогою якої було знайдено детальний фактичний матеріал для нашого практичного розділу дослідження; метод кількісного визначення, який дав зробити висновки про найважливіші способи словотвору.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше в українській тюркології було зроблено детальний аналіз лінгвістичної термінологія турецької мови, досліджено її семантику та структуру.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання результатів дослідження для подальшого вивчення та удосконалення турецької лінгвістичної термінології, для укладання спеціальних термінологічних словників та довідників з турецької мови, а також для підготовки навчально-методичних матеріалів для викладання таких дисциплін як Турецька мова, Лексикологія турецької мови, Теоретична граматики турецької мови та Практична граматики турецької мови у спеціальних лінгвістичних закладах вищої освіти.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНО - ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ.

1.1. Дослідження “Лінгвістичної термінології турецької мови” відомими вітчизняними або зарубіжними дослідниками.

Історія розвитку тюркських мов, зокрема турецької, є довготривалою і сповнена складними процесами, що підтверджується їхнім різноманітним словниковим запасом (С. В. Середа, 2016).

Лінгвістична термінологія є одним із найважливіших розділів тюркської терміносистеми і є чи не найактуальнішим питанням у розвитку її лексики. Проблема лінгвістичної термінології була однією з головних у туркменських мовах (Б. Амансариев). Місце термінів у термінологічній системі ще не має однозначного тлумачення ні в українському, ні в зарубіжному мовознавстві, і їх вважають одиницями лексичного рівня тієї мови, в якій вони мають значення. Тема потребує подальшого дослідження та вивчення різними науковцями. Актуальність дослідження обумовлена поточним станом розвитку лінгвістичної термінології в турецькій мові та вищезазначеними проблемами. Йдеться про стан розвитку лінгвістичної термінології в турецькій мові (Підвойний В.М., 2001).

Для того, щоб точніше і глибше зрозуміти сутність понять "термін" і "лінгвістична термінологія", необхідно почати з розуміння "мовознавство" "термінознавство" і "термінологія". Лінгвістика або мовознавство – це наука, яка досліджує природу людської мови взагалі і мови світу як її представників. Об'єктом мовознавства є мова як засіб спілкування та загальні риси всіх мов, а предметом вивчення є мовлення як конкретний вияв мови. Конкретне мовознавство зосереджується на окремих мовах, їхній структурі, нормах та історії, тоді як загальне мовознавство

вивчає загальні характеристики мови незалежно від конкретного її вияву (Кочерган М.П., 2001, с.7).

Термінознавство – є науковою галуззю, яка досліджує фахову та спеціальну лексику з різних поглядів, включаючи її походження, форму, зміст, функції, вживання та упорядкування.

У межах термінознавства виокремилося кілька самостійних дослідницьких напрямів. Перші два з них – теоретичне термінознавство та прикладне термінознавство.

Теоретичне термінознавство вивчає закони розвитку та функціонування спеціальної лексики. Прикладне термінознавство має мету створення нових термінів, усунення недоліків в існуючих термінах і термінологічних системах, а також розробку практичних принципів і рекомендацій щодо складання, упорядкування, перекладу та використання термінів. До того ж, наука включає такі напрями досліджень, як загальне, галузеве, типологічне, порівняльне, ономастикологічне, історичне, функціональне та напівбіологічне термінознавство (Радецька С.В., 2010 с. 14 -16).

Термінологія – це система термінів і виразів, які використовуються для позначення конкретних понять у певній галузі комунікації, такі як наука, виробництво, техніка, мистецтво та інші.

Термінологія як знакова система має певні характеристики та значення:

1) Прагнення мати однозначні терміни, що порушується через різні аспекти дослідження та невпорядкованість термінів у зв'язку з їхньою новизною.

2) Намагання уникнути синонімії шляхом конкретизації синонімічних пар.

3) Відкритість та динаміка системи через постійне збільшення термінами.

4) Прозорість термінів для полегшення їх сприйняття та збереження у системі.

5) Жорстка конвенційність, яка дозволяє користуватися термінами в обмеженій сфері спілкування.

6) Стилiстична нейтральність. Термінологія представлена у галузевих термінологічних словниках, які містять визначення термінів.

(Олена Селіванова, 2006, с. 618).

Починаючи з 1990-х років видавалися термінологічні словники, книги та публікації, які є джерелом інформації для вивчення певної теми. Усе це є результатом активного діалогу між мовознавцями та експертами, науковцями та фахівцями різних галузей, який регулярно відбувається на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Нині в Україні існує кілька термінологічних центрів, переважно в Харкові, Києві та Львові. Сучасні українські науковці досліджують та вивчають термінологію глибше, ніж їхні попередники, і розробляють теорії термінології як мовного знака і як підсистеми загальнонародної літературної мови. Основними проблемами, які стоять перед українськими науковцями, є

- проблема впорядкування існуючої науково-технічної термінології;
- проблема спадщини;
- проблема запозичень;
- проблеми перекладу термінології;
- проблеми словотвору;
- проблеми правопису;
- проблема транслітерації;
- проблеми наукової мови та культури

Проблеми термінознавства як науки про термінологію з погляду типології, походження, форми, функцій, творення, поширення та вживання, а також термінологічні проблеми традиційно посідають найважливіші

позиції. Причиною цього є те, що термінологія посідає особливе місце в сучасній системі наукового знання. Термінологія, залишаючись в межах мовного контексту, входить у склад науково-технічної сфери і відіграє певну підтримуючу роль (Стацюк Р.В., 2016, №5, с.112).

Власне лінгвістична термінологія – це сукупність слів і словосполучень, що використовуються в мовознавстві.

Іван Огієнко розглядав походження власне лінгвістичної термінології – сукупності слів і словосполучень, що вживаються в мовознавстві для вираження спеціальних понять і для позначення типових об'єктів певної наукової галузі. Цей учений описав хронологічний поділ граматичної термінології та намагався підкреслити суттєве значення граматичної термінології як незамінної основи для розвитку саме граматичної науки. Також і цим займалася Н. Москаленко. Вона вивчала синтаксичні терміни, які є складовою граматичної термінологічної системи.

Н. Москаленко дослідила синтаксичні терміни як складники граматичної терміносистеми та виокремила окремі категорії для характеристики термінів за періодами. Дослідниця проаналізувала переваги та недоліки окремих термінологічних одиниць з погляду системного словотвору. О. Медвідь систематизував і розширив теоретичні засади граматичного термінологічного аналізу. У діахронічному та синхронічному аспекті він зосередився на граматичних термінах мови та проаналізував процеси, що наповнюють їх кількісними та якісними структурами. Він запропонував типологію орфографічних, словотвірних і синтаксичних типологій варіювання граматичних термінів (Кочерган М.П., 2001).

Історія досліджень з класифікації та опису лінгвістичних та граматичних термінів у турецькій мові не є давньою. Незважаючи на те, що в цій галузі було проведено значну кількість досліджень, вони ще не досягли достатнього обсягу та кількості, щоб заповнити прогалини в цій

галузі. Але турецькі науковці провели дослідження в цій галузі та висловили власні погляди на лінгвістичну термінологію.

Дослідниця Зейнеп Коркмаз, яка відома своїми серйозними і важливими кроками в дослідженнях у галузі турецької граматики, також висловила свої погляди на лінгвістичну термінологію. За її словами, граматична термінологія є однією з найактуальніших дослідницьких тем у Турецькій Республіці. Однак, незважаючи на всі дослідження і публікації з лінгвістичної термінології, довгий час не вдавалося дати конкретні визначення ні окремим одиницям лінгвістичної термінології, ні самому поняттю лінгвістичної термінології. Як наслідок, на позначення одного й того ж поняття використовувалися різні терміни, і навпаки. Як наслідок, терміни, що використовуються в початковій і середній освіті, суттєво відрізнялися від тих, що використовуються у вищій освіті. Зейнеп Коркмаз зазначає, що різні викладачі можуть використовувати різні лінгвістичні терміни для позначення одного й того ж поняття, навіть на одному факультеті. Таке може відбуватися через відсутність чітко визначених лінгвістичних термінів з чітким значенням і семантикою. Цю думку дослідниця висловлює у передмові до "Словника граматичних термінів", а у вступі до своєї праці наголошує на важливості подальших досліджень у галузі турецьких лінгвістичних термінів, вказуючи на те, що цій сфері слід надавати більшого значення.

Також, турецький вчений та дослідник Ахмет Буран, який також займався дослідженням лінгвістичної термінології, вказує, що термінологія в цій галузі є незрозумілою. Він пояснює це тим, що інформації з джерел, які він використовував у своїх дослідженнях, є різною і суперечить одна одній. Він говорить, що саме через те, що інформація про одне й те саме поняття суперечлива, мовні одиниці не урізноманітнюються, а сама галузь термінології не розвивається.

Інший турецький учений, який цікавиться турецькою лінгвістичною термінологією – Хамза Зульфікар. Науковець, який виявляє неабиякий інтерес до суперечності між лінгвістичними термінами та їхніми значеннями, особливо до тієї шкоди, якої така плутанина може завдати студентам-лінгвістам. Зульфікар зазначає, що і викладачі, які намагаються донести матеріал до своїх учнів в осмисленому вигляді, і самі студенти, які намагаються підготуватися до уроків, стикаються з труднощами, пов'язаними зі значенням турецьких лінгвістичних термінів. Тобто Хамза Зульфікар, цікавиться протиріччями між лінгвістичними термінами та їхніми значеннями.

Турецькі лінгвісти Омер Деміркан і Білал Юджел поділяють схожі погляди на неоднозначність визначень термінів турецької мови і стверджують, що це явище справді шкодить процесу навчання та якості знань студентів які вивчають лінгвістику.

Однак Гюней Калаагач, у своїй передмові до "Словника лінгвістичної термінології" пояснює свої думки з цього приводу так: розрив між тими, хто займається загальною лінгвістикою, і тими, хто займається спеціалізованою лінгвістикою в Туреччині, засмучує сучасних учених і ставить багатьох лінгвістів у скрутне становище.

До того ж , до науки термінознавства тісно належить і термінографія – наука, яка вивчає складання словників технічних термінів (термінологічних словників). Є багато різних проблем, які досліджують термінологи, виникають у процесі укладання спеціалізованих словників, і роз'яснення цих проблем також впливає на способи укладання словників. Водночас дослідження будь-якої галузі спеціалізованої лексики доволі пов'язані з термінографією. Це пов'язано з тим, що результати роботи зі створення, дослідження та укладання термінології оформлюються у вигляді словників.

Термін – це слово, яке позначає широке поняття у спеціальній сфері спілкування в певній галузі науки, мистецтва, знань та різної людської спільноти. Разом із загальноживаною лексикою, термін є елементом системи мовних знаків, необхідних для спілкування в певній галузі. Основними вимогами до терміну є системність, наявність класифікаційних дефініцій, моносемія і конкретність у межах термінологічної системи, прагнення до прозорості внутрішніх форм, суворі ідіоматичність, стилістична нейтральність, причетність до поняттєвої системи певної галузі, дотримання мовних норм, що запобігають появі технічних термінів, точність і лаконічність, дериваційна спроможність, сталість як відсутність синонімів і паронімів, висока інформативність. Саме слово «термін» з'явилося у 1876 році у Німеччині. (Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В., 2010, с. 14-16).

1.2 Історія розвитку лінгвістичної термінології турецької мови.

Лінгвістична термінологія – це сукупність словосполучень або слів, що використовуються у лінгвістиці для вираження спеціальних понять або для позначення типових об'єктів даної наукової галузі. У турецькому мовознавстві аналіз лінгвістичних термінів обмежувався складанням лексикографічних описів цих термінів.

Системний аналіз турецьких лінгвістичних термінів у внутрішньо-лінгвістичному та соціолінгвістичному контекстах не здійснювався за авторством (З. Коркмаз, Б. Вардар, Н. Коч, Н. Хатіпоглу, А.Топалоглу, Хенгірмен, А. Буран, К. Імер, Г. Карадаг, Х. Зюльфікар, О. Демірджан),

У формуванні термінотворення та розвитку термінознавства виділяють чотири періоди досліджень:

1.Період арабської мови. Арабська мова стала першою у термінотворенні.

2.Період османського панування (мови). Період Танзимату був періодом достатньо великих реформ в Османській державній системі, які мали значний вплив на всі сфери життя так як і на розвиток мови і літератури та вищу освіту. Саме в цей період термінознавство набуло статусу самостійної дисципліни, лінгвістики, а також були створені нові наукові та освітні організації, такі як Османське філологічне товариство.

Передумовою для цього стало розширення соціальних функцій османської мови. Запровадження викладання рідною мовою в навчальних закладах загострило проблему формування наукової мови, тобто уможливило створення Координаційної ради у 1851 році. До функцій Координаційної ради входила підготовка і видання адаптованих підручників для середніх і вищих навчальних закладів, тоді як діяльність Османського наукового товариства обмежувалася виданням щорічника Местуа-і Fünun (Науковий журнал), який складався з чотирьох томів. У журналі також піднімалися питання термінології, такі як проблема латинізації турецького алфавіту (Мірза Абдулзаде) і вимога побудови термінологічної системи на основі арабської мови (Алі Суаві, Шемседдін Самі). Передусім це стосувалося лінгвістичної термінології з використанням арабської мови. Термін використовувався лише серед османських науковців, хоча арабський корінь відповідає фонетичним і граматичним законам османської турецької мови.

3. Період становлення термінології в період зародження етнічної буржуазії (Meşrutiyet) включає в себе наступні віхи розвитку турецької термінології:

- створення Комітету наукової термінології
- визнання необхідності запровадження європейських назв для наукових понять ("Mufasssal Kamus-1 Felsefe", 1911);
- розробка принципу теоретичного осмислення термінологічної проблеми.

(Зія Гьокальпа "Türkçülüğün Esasları", Джелеля Нурі "Türk inkilbi" та ін.).

4. Створення Турецького лінгвістичного товариства (Türk Dili Kurumu) у 1932 році, яке детально дослідило шляхи розвитку термінологічних проблем, зокрема некритичне використання діалектних термінів, побутової мови, штучно створених термінів, запозичень з європейських мов, надмірне дублювання термінів.

Лінгвістична термінологія має специфічні та загальні термінологічні властивості, які впливають через унікальність лінгвістики як гуманітарної науки і оригінальності турецької мови. Турецька мова відрізняється від тюркських мов своїми типологічними особливостями, походженням і функціями (аглютинативне походження, перебування в мусульманських сектантських ареалах протягом тисячоліть, використання генетично неспорідненої арабської мови, відсутність власної тривалої мовної традиції).

У лінгвістичній термінології турецької мови спостерігається подвійна відкритість. З одного боку, це необхідна й природна відкритість пізнавального характеру: поповнення термінологічної лексики відображає стан розробки певних лінгвістичних проблем або наявність нових понять, які потребують уточнення. З іншого боку, широкі міжнародні зв'язки в галузі лінгвістики та ієрархічний характер глобальної наукової комунікації відображають інший небажаний тип відкритості лінгвістичної терміносистеми. З огляду на те, що термінологія є одним із шарів відносно рухливої лексичної структури мови з точки зору свідомого суспільного впливу, термінологія може мати як національний, так і інтернаціональний характер. Спрямованість термінологічних уподобань турецьких мовознавців не завжди була однаковою, а залежала від лінгвістичної формації конкретної мовної системи та загального напрямку термінологічної думки в певний час (Підвойний В.М., 2001).

Отже, ми розібрали чотири основні періоди термінотворення та розвитку термінознавства, проаналізовано загальні та специфічні риси турецької лінгвістичної термінології, зосереджено увагу на працях турецьких мовознавців, які безпосередньо досліджували турецьку термінологію.

Висновки до Розділу 1

Таким чином, ми розглянули лінгвістичну термінологію у працях зарубіжних та вітчизняних науковців; розглянули імена науковців, які чітко аналізували, розглядали та розбирали чинники, які вплинули на історію та розвиток лінгвістичної термінології.

Ми з'ясували, що проблематика лінгвістичної термінології є досить недослідженою, але актуальною в колі мовознавства, яка має вимагати подальшого, глибшого вивчення різними досвідченими науковцями. У теоретичному розділі нашої роботи, ми розглянули загальне розуміння та уявлення визначення «термінологія» та її функція в лінгвістиці, визначили основні поняття “мовознавство”, “термінознавство”, “термінологія”, “лінгвістична термінологія” й “термін”. Також ми проаналізували роботи різних іноземних вчених, які працювали з вивченням та розробкою лінгвістичної термінології в турецькій та українській мові. Описали основні чотири періоди розвитку термінотворення та термінознавства; визначили проблеми термінології в сучасному світі які вплинули на розвиток усієї термінології, розглянули характерні риси лінгвістичної термінології в турецькій мові.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

2.1 Структурні особливості лінгвістичної термінології турецької мови

Термінологія – це не випадкова сукупність слів, а система спеціальних назв, організована на мовному та логічному рівнях.

Турецька мова відображає свою історію, культуру і взаємодію з іншими мовами через свою надзвичайно цікаву лінгвістичну термінологію. У цій термінології зустрічаються унікальні фонетичні, морфологічні і синтаксичні конструкції, а також багато запозичених слів з різних мов, таких як арабська, перська, французька, англійська. Також важливо враховувати специфічність турецької системи звуків і граматики, які впливають на формування лексичних одиниць та їх термінологічну базу. Способи словотворення, що використовуються в термінології турецької мови, призводять до схожості термінів за значенням та їх структурою.

У нашому дослідженні, ми використовуємо класифікацію способів словотвору В.М. Підвойного у контексті лінгвістичної термінології турецької мови. Дослідник та вчений, виокремлює чотири способи словотвору у лінгвістичній термінології турецької мови:

1. Морфологічно-синтаксичний спосіб словотвору у турецькій мові, актуальний як конверсія, полягає у додаванні до основи певних словотворчих афіксів, таких як афікси присвійності та афікси дієприкметника, наприклад: *tamlayan*, *dilbilgisi* та інші.

2. Морфологічний спосіб словотвору в лінгвістичній термінології турецької мови використовується для утворення простих термінів від будь яких кореневих слів, таких як (*ev* – дім, *kitap* – книга, *dil* – мова, *uzemek* – їжа). Запозичення з арабської мови призвело до збільшення кількості

кореневих слів, таких як (hikaуе – оповідання, історія, kalem – ручка, cümle – речення, harf – літера). Проте кореневі слова становлять лише невелику частину лінгвістичної термінології турецької мови саме через їхню обмежену спроможність самостійно визначати складні наукові поняття. Різноманітність похідних термінів є результатом використання таких структурних моделей, при цьому похідні терміни утворюють від корневих слів через додавання різних афіксів. У турецькій мові модель структури слова включає корінь та афікс. (Корінь + Афікс): (К + А) iki + lik – подвоєння, (К + А+ А) top - lan - tı – збори. При утворенні турецьких термінів, найпродуктивнішими афіксами є:

- -sız – афікс прикметника, який вказує на відсутність або відсутність чогось. Приклади: mutlusuz – безрадісний (mutlu – щасливий) yardımsız – бездопоміжний (yardım – допомога);

- -lik – афікс іменника, який вказує на приналежність або характеристику. Приклади: zenginlik – багатство, mutluluk – щастя, sağlamlık – міцність, стійкість, temizlik – чистота;

- -ci, -cı, -cu, -cü – афікс, що вказує на професію, заняття або характеристику. Приклади: doktorcu – медичний, лікарський, öğretmenci – вчителівський, учителюватий, fotoğrafçı – фотограф, sanatçı – художник;

- -li, -lı, -lu, -lü – афікс іменника, що вказує на наявність або характеристику. Приклади: renkli – кольоровий, evli – одружений, şekerli – цукровий, soğuklu – холодний (про місцевість);

- -ma, -me – афікс дієслова, що вказує на відсутність або заперечення дії. Приклади: gelme – не приходь, gitme – не йди, konuşma – не говори.

3. Лексико-семантичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів турецької мови є досить гнучким способом словотворення, який

може варіюватися і характеризується такими напрямками: термінологізація побутових слів (*genel dilden yararlanma*): *geniş, çatı, kök, gövde*; використання архаїзмів у новому термінологічному значенні (*canlandırma*): *tırnak, nesne*; розширення значення слів (*genişleme*): *hal, durum, çevre* тощо.

4. Лексико-синтаксичний спосіб утворення термінів полягає у комбінації двох або більше компонентів у складі парного терміна. У турецькій лінгвістичній термінології словосполучення формуються за допомогою формальних засобів (синтетично) і позиційно – за допомогою лексико-граматичних засобів (аналітично), а також шляхом поєднання обох підходів у складі одного термінологічного словосполучення (аналітико-синтетично).

2.1.1 Морфологічно-синтаксичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів.

У турецькій мові словотвір морфологічно-синтаксичним способом відбувається за допомогою додавання до основи відповідних словотворчих афіксів, таких як афікси присвійності або афікси дієприкметника.

- Термін "*dilbilgisi*" утворений з поєднання двох іменників: "*dil*" (мова) та "*bilgi*" (інформація), за допомогою афікса третьої особи однини (одноафіксного ізафету), який об'єднує їх в одне поняття.

- Термін "*gösteren*" вказує на індикатив, що є дійсним способом дієслова, і формується шляхом додавання афікса дієприкметника "*en*" до дієслівного кореня (основи) "*göster*", що означає "показувати".

- Термін "*tamlayan*" вказує на родовий відмінок, і утворюється шляхом додавання афікса дієприкметника "*-an*" до дієслівного кореня (основи) "*tamla*", що означає "узгоджувати" або "завершувати".

- Термін "bileşen" означає "складова" або і утворюється шляхом додавання афікса дієприкметника "-en" до іменної основи "bileş", що означає "компонент".
- Термін "geçmiş zaman" означає "минулий категоричний час" і складається з двох слів: "geçmiş" і "zaman", які об'єднуються за допомогою безафіксного ізафету. Слово "geçmiş" утворюється за допомогою додавання афікса минулого неочевидного суб'єктивного часу "-miş".

Отже, на основі досліджених нами лінгвістичних термінів ми визначили, що лінгвістичні терміни, утворені морфологічно-синтаксичним способом словотвору, а також ми можемо сказати, що конверсія будується за допомогою додавання словотворчих афіксів до іменних та дієслівних основ.

2.1.2 Морфологічний спосіб словотвору в лінгвістичній термінології турецької мови.

Морфологічні терміни формуються за допомогою афіксальних морфем, які приєднуються до основи відповідно до специфічних словотвірних моделей, характерних для конкретної мови. Морфологічний спосіб словотвору лінгвістичних термінів використовує морфеми, які змінюють форму. Цей спосіб будується на зміні будови слова шляхом додавання, зміни або видалення морфем.

Турецька мова є аглютинативною мовою. Аглютинативний тип реалізації граматичних значень зводиться саме до афіксації, це означає що додаються спеціальні афікси до відповідного слова. Кожен афікс має своє визначене значення, і цей процес дозволяє мові виражати свої граматичні категорії (Сорокін С.В., 2018, с.9). Це дозволяє мові поширювати лексику та адаптуватися до потреб сучасного спілкування та цікавих наукових досліджень.

- Термін "geçişsiz" – "неперехідне" (дієслово), утворений за допомогою словотворчого афікса "-siz", що вказує на відсутність якості предмета, та іменника "geçiş", що означає "перехід".
- Термін "geçişli" – "перехідне" (дієслово), утворений за допомогою словотворчого афікса "-li", що вказує на присутність, наявність якості предмета, та іменника "geçiş" – перехід.
- Термін "güdülü" – "мотивоване" (слово), утворений за допомогою словотворчого афікса "-lı", що вказує на присутність, наявність якості предмета, та іменника "güdü" – мотивація.
- Термін "bağlaş" – "сполучник" і утворений за допомогою словотворчого афікса "-ş", що приєднується до дієслівної основи "bağla", що означає "з'єднувати".
- Термін "ikizleşme" – "подвоєння", утворений шляхом усіченого інфінітиву, афіксу "-me" та дієслівної основи "ikizleş", що означає бути близнюком".

Отже, на основі досліджених нами лінгвістичних термінів ми визначили, що для морфологічного словотвору використовуються афікси, які приєднуються до основних форм іменних слів для створення лексичних одиниць лінгвістичних термінів.

2.1.3 Лексико-синтаксичний спосіб утворення лінгвістичних термінів.

Ізафет – це словосполучення (іменник + іменник), тобто це є словосполученням, яке складається з двох іменників, перший з яких є означенням до іншого (тобто до другого) іменника. Ізафет складається мінімум із двох іменників, але таких іменників може бути і більше; таке словосполучення має назву ізафетний ланцюг (zincirleme ad tamlaması).

Ізафет є найголовнішим джерелом в усій граматичній системі турецької мови.

У турецькій мові є два типи ізафету:

- присвійний (двоафіксний) ізафет;
- відносний (однафіксний) ізафет. (Сорокін С.В., 2018, с.357)

Ми наводимо одиниці лінгвістичних термінів, які утворені шляхом ізафету, та класифікуємо їх за лексико-синтаксичним способом словотвору в турецькій мові:

- Термін **anlam değişmesi** поєднує два іменники, "anlam" – поняття та "degisme" – зміна, (зміна значення)
- Термін **bildirme kipi** – поєднує два іменники, "bildirme" – сповіщення та "kip" – спосіб дієслова, (дійсний спосіб дієслова)
- Термін **çoşku işlevi** – поєднує два іменники, "çoşku" – ентузіазм та "işlev" – функція, (емотивна функція)
- Термін **çağrı işlevi** – поєднує два іменники, "çağrı" – заклик та "işlev" — функція, (конативна функція)
- Термін **çekim eki** – поєднує два іменники, "çekim" – відмінювання та "ek" – афікс,(словозміна).

На основі одиниць лінгвістичних термінів, які ми досліджували, ми з впевненістю можемо сказати, що більшість лінгвістичних термінів будується на однафіксному ізафеті.

Отже, на основі досліджених нами структурних особливостей лінгвістичної термінології турецької мови, які утворені лексико-синтаксичним способом можемо сказати, що більшою мірою терміни у турецькій мові будуються за допомогою однафіксного ізафету. За методикою класифікації способів словотвору, запропонованою дослідником В.М. Підвойним, ми стверджуємо, що з вищенаведеного тексту було досліджено п'ять лінгвістичних термінів, які утворені за допомогою ізафету. Всі способи словотвору які ми перерахували вище, є

дуже поширеними і характерними для активного словника у турецькій мові.

2.1.4 Лексико-семантичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів.

Лексико-семантичний спосіб словотвору лінгвістичних термінів використовується з такими напрямками : термінологізація побутових слів; використання архаїзмів у новому термінологічному значенні; розширення значення слів.

- Термін "nesne" – підмет, вживається у новому термінологічному значенні у сучасній мові і використовується для позначення поняття "об'єкт" – є архаїзмом. Цей термін може використовуватися в різних контекстах, таких як філософія, психологія, лінгвістика, де важливо розуміння чи аналіз об'єктів.

- Термін "kök" – корінь або походження – є архаїзмом. Вживається у новому термінологічному значенні у сучасній мові. Це термін може використовуватися в різних контекстах філологічних аналізів, де вивчається походження слів.

- Термін "geniş zaman" – використовується для позначення "широкого" теперішнього-майбутнього часу та утворений шляхом безафіксного ізафету, отримав нове термінологічне значення в сучасній мові. Перший член є архаїзмом.

- Термін "ettirgen çatı" – відноситься до "спонукального стану" дієслова та будується шляхом безафіксного ізафету, при цьому другий компонент слова є побутовим. Це і у процесі термінологізації почало відноситися до числа термінів турецької.

- Термін "eşköklü" є паронімом і містить у собі слово "kök", яке у своїй структурі є архаїзмом, що здобув нове термінологічне значення у сучасній мові.

Отже, на основі досліджених нами лінгвістичних термінів, які утворені за допомогою лексико-семантичного словотвору, ми можемо сказати, що ці терміни виникають шляхом перетворення загальноживаних слів у термінологічні, використання архаїчних слів у нових значеннях та розширення значень існуючих слів.

2.2 Особливості структури лінгвістичної термінології у турецькій мові.

Термінологія – є важливою основою для будь-якої науки, існування, функціонування та розвиток якої неможливий без використання термінів. Це пояснює зацікавленість лінгвістів у вивченні такого аспекту мовознавчої лексики. Терміни, які використовуються в певній галузі знань, професійній діяльності або науковому дослідженні для точного і однозначного вираження понять. Термінологія необхідна для ефективного спілкування між фахівцями у конкретній сфері, оскільки допомагає уникнути непорозумінь.

Дослідження термінології сприяє зрозумінню процесів формування, використання та зміни термінів у мовах, а також їх впливу на сприйняття та розуміння мови.

Термінологія відіграє важливу роль у всіх аспектах спілкування та розуміння в спеціалізованих галузях, забезпечуючи чіткість, точність та однозначність вислову.

– Термін “dilbilgisi” – складається з двох компетентів. Першим компонентом є слово “dil” – мова, другим компонентом є слово “bilgi” – інформація. Аффікс “-sı” є аффіксом присвійності третьої особи однини. Перекладається як “граматика”.

– Термін “şimdiki zaman” – складається з двох компонентів. Першим компонентом є слово “şimdi” – зараз, другий є іменник “zaman” – час. Цей вираз є сталим та перекладається як – “теперешній час”.

– Термін “geniş zaman” – складається з двох компонентів. Першим компонентом є слово “geniş” – широкий, другим є іменник “zaman” – час. Цей вираз є сталим та перекладається як – “теперішній-майбутній (широкий) час”.

– Термін “göğülen geçmiş zaman” – складається з трьох компонентів. Першим компонентом є дієслово “görmek” – бачити, до основи приєднаний афікс пасивного стану “-ıl”, афікс дієприкметника “-an,en” другим є дієслово “geçmek” – проходити, до основи дієслова приєднаний афікс минулого очевидно часу “mış” та третім компонентом є іменник “zaman” – час. Цей вираз є сталим та перекладається як – “минулий (очевидний) час”.

– Термін “duyulan geçmiş zaman” – складається з трьох компонентів. Першим компонентом є дієслово “duymak” – чути, до основи дієслова приєднаний афікс пасивного стану “-ıl”, афікс дієприкметника “-an,en” другим компонентом є дієслово “geçmek” – проходити, до основи дієслова приєднаний афікс минулого неочевидного часу “mış” та третім компонентом є іменник “zaman” – час. Цей вираз є сталим та перекладається як – “минулий (неочевидний) час”.

– Термін “gelecek zaman” – складається з двох компонентів. Першим компонентом є дієслово “gelmek” – приходити, до основи дієслова приєднується афікс майбутнього часу “-acak,ecek”, другий є іменник “zaman” – час. Цей вираз є сталим та перекладається як – “майбутній час”.

– Термін “nesne” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “об’єкт”.

– Термін “özne” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “підмет”.

– Термін “yüklem” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “присудок”.

– Термін “etken çatı” – складається з основи дієслова “etmek”– “зробити”, до основи дієслова додається афікс “-ken”. Наступним компонентом є слово “çat” – “стан”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “активний стан”.

– Термін “dönüşlü çatı” – складається з основи дієслова “dönmek”– “обертання”, до основи дієслова додається афікс взаємо-сумісного стану «-üş» та афікс «-lı», що вказує на наявність або характеристику. Наступним компонентом терміну є слово “çat” – “стан”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “зворотний стан”.

– Термін “ettirgen çatı” – складається з основи дієслова “etmek” до основи дієслова додається афікс спонукального стану «-tır» та афікс «-gen» – застаріла форма афіксу “-ken”. Наступним компонентом терміну є слово “çat” – “стан”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “пасивний стан”.

– Термін “morfem” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “морфема”.

– Термін “büyük ünlü uyumu” – складається з таких компетентів: Першим компонентом є прикметник “büyük” – великий, другим компонентом є прикметник “ünlü” (відомий), що складається з іменника “ün” (слава), до якого приєднується афікс “-lı”, який творить прикметники; “uyumu”(гармонія), та афікс третьої особи однини “-ı”. Перекладається як “велика гармонія голосних”.

– Термін “küçük ünlü uyum” – складається з таких компетентів: Першим компонентом є прикметник “küçük” – малий, другим компонентом є прикметник “ünlü” (відомий), що складається з іменника “ün” (слава), до якого приєднується афікс “-lı”, який творить прикметники; “uyum”

(гармонія), та афікс третьої особи однини “-ı”. Перекладається як “мала гармонія голосних”.

– Термін “kök” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “корінь”.

– Термін “ün” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “звук”.

– Термін “damak uumu” – складається з таких компетентів: Першим компонентом є іменник “damak” – піднебіння, другим компонентом є іменник “uumu” -гармонія, та афікс третьої особи однини “-ı”. Перекладається як “палатальна гармонія”.

– Термін “dilbilim” – складається з таких компетентів: Першим компонентом є іменник “dil” – мова, другим компонентом є іменник “bilim” - наука. Перекладається як “лінгвістика”.

– Термін “söz” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “слово”.

– Термін “sözlük” – поняття складається з іменника “söz” - слово, та словотворчого афікса “-lük”. Перекладається як “словник”.

– Термін “dözdizimi” утворений шляхом словоскладання. Перекладається як “синтаксис”.

– Терміни “cümle” та “tümce” – поняття, що складаються лише з одного слова. Перекладається як “речення”.

– Термін “terim” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “термін”.

– Термін “anlambilim” – складається з таких компетентів: Першим компонентом є іменник “anlam” – значення, другим компонентом є іменник “bilim” - наука. Перекладається як “семантика”.

– Термін “kelime hazinesi” складається з таких компонентів: “kelime” - слово, “hazine” - скарбниця, запас; а також афікс присвійності

третьої особи однини “-si”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “словниковий запас».

– Термін “kavram” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “поняття”.

– Термін “dil” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “мова”.

– Термін “nokta” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “крапка”.

– Термін “virgöl” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “кома”.

– Термін “iki nokta” складається з таких компонентів: Числівник “iki” - два , та “nokta” - крапка. Перекладається як “дві крапки”.

– Термін “kısa çizgi” складається з таких компонентів: Прикметник “kısa” - короткий, та “çizgi” – смуга, лінія. Перекладається як “дефіс”.

– Термін “uzun çizgi” складається з таких компонентів: Прикметник “uzun” - довгий, та “çizgi” - смуга, лінія. Перекладається як “тире”.

– Термін “üç nokta” складається з таких компонентів: Числівник “üç” - три , та “nokta” - крапка. Перекладається як “три крапки”.

– Термін “soru işareti” складається з таких компонентів: Іменник “soru” - питання , та іменник “işaret” – знак, а також афікс присвійності третьої особи однини “-ı”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “знак питання”.

– Термін “tırnak işareti” складається з таких компонентів: Іменник “tırnak” - лапки, та іменник “işaret” – знак, а також афікс присвійності третьої особи однини “-ı”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “лапки”.

– Термін “noktalı virgül” складається з таких компонентів: Іменник “nokta” - крапка, а також афікс “-lı”, що вказує на наявність, або характеристику; іменник “virgül” - кома. Перекладається як “крапка з комою”.

– Термін “noktalı virgül” складається з таких компонентів: Іменник “nokta” - крапка, а також афікс “-lı”, що вказує на наявність, або характеристику; іменник “virgül” - кома. Перекладається як “крапка з комою”.

– Термін “boşluk” складається з таких компонентів: Прикметник “boş” - пустий, а також словотворчий афікс “-lık”. Перекладається як “пробіл”.

– Термін “kesme işareti” – складається з слова “kesme” – “вирізання”, компонентом терміну є слово “işaret” – “знак”, до якого додається афікс присвійності третього особи однини “-i”. Ці компоненти поєднані між собою конструкцією відносного ізафету. Перекладається як “апостроф”.

– Термін “ünsüzler” – складається з слова “ünsüz” – “приголосний”, до якого додається афікс множини “-ler”. Перекладається як “приголосні”.

– Термін “sert ünsüzler” – складається з слова “sert” – “твердий” та слова “ünsüz” – “приголосний” до якого додається афікс множини “-ler”. Перекладається як “тверді приголосні”.

– Термін “yumuşak ünsüzler” – складається з слова “yumuşak” – “м’який” та слова “ünsüz” – “приголосний” до якого додається афікс множини “-ler”. Перекладається як “м’які приголосні”.

– Термін “ad” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “іменник”.

– Термін “isim” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “іменник”.

– Термін “sıfat” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “прикметник”.

– Термін “adıl” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “займенник”.

– Термін “zamir” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “займенник”.

– Термін “eylem” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “дієслово”.

– Термін “fiil” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “дієслово”.

– Термін “belirteç” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “прислівник”.

– Термін “zarf” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “прислівник”.

– Термін “ilgeç” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “частка”.

– Термін “edat” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “частка”.

– Термін “bağlaç” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “сполучник”.

– Термін “rabıt” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “сполучник”.

– Термін “ünlem” – поняття складається лише з одного слова. Перекладається як “вигук”.

2.2.1 Семантичні особливості лінгвістичної термінології турецької мови

Семантика – це сфера лінгвістики, яка досліджує та вивчає значення слів, фраз, речень та текстів, а також способи їхнього розуміння та використання у комунікації. Вона аналізує, як мовні конструкції відображають реальні об'єкти, ідеї та поняття. У лінгвістичній термінології турецької мови, виділяються особливості, які виникають під впливом історії, культури та взаємодії з іншими мовами.

– Граматика – включає в себе такі аспекти, як відмінювання іменників за числами, родами та відмінками, утворення форм дієслів, зміни прикметників відповідно до роду та числа, а також синтаксичні правила створення речень. Семантика граматичних термінів тісно пов'язана з їхнім значенням у мовній системі. Розуміння семантики граматичних термінів у турецькій мові сприяє осмисленню їхньої ролі у формуванні смислових одиниць, таких як речення та текст.

– Фонетика – це наука, яка вивчає звукову структуру мови. Семантичні особливості фонетичних термінів відображає їхнє значення у контексті звукової системи мови. Розуміння семантики фонетичних термінів у турецькій мові допомагає зрозуміти їхню звукову природу та використання при аналізі та описі мовлення.

– Пунктуація – це система знаків, яка використовується для позначення розділових та інших функцій у письмовому мовленні. Семантика термінів для позначення пунктуації, відображає їхню функцію у структуруванні тексту, передачі змісту та виразі мовного ритму. Розуміння семантики термінів для пунктуації допомагає зрозуміти їхню роль у формуванні логічної та зрозумілої структури тексту, розмежуванні різних мовних одиниць та наголошенні на важливі моменти мовлення.

– Лексикологія – це галузь лінгвістики, що досліджує словниковий склад мови, тобто слова та їх значення, структуру слів, особливості утворення нових слів та семантичні відношення між ними.

Семантика лексичних термінів відображає їх значення та використання в мовленні. Розуміння семантики лексичних термінів допомагає розкрити їх сутність у комунікації.

– Частини мови – основними мовними одиницями, які класифікують слова за їхнім семантичним та синтаксичним значенням. Семантика термінів, які використовуються для позначення частин мови, відображає їхню роль у будові мовлення. У турецькій мові існують частини мови, такі як іменники, дієслова, прикметники, займенники, прислівники, сполучники, прийменники. Кожна з них має свою особливу семантику та виконує певну функцію у структурі мовлення.

Висновки до Розділу 2

У практичному розділі нашої роботи ми дослідили структурну характеристику та будову, аналізували словотворчі особливості і розглянули семантичні особливості лінгвістичних термінів турецької мови. Нами було виокремлено 5 семантичних груп. Матеріалом нашого дослідження слугує словник лінгвістичних термінів турецької мови DILBILIM SÖZLÜĞÜ (Kâmile İmer, Ahmet Kocaman).

Ми проаналізували структурну будову і словотворчі особливості термінів, користуючись класифікацією способів словотвору лінгвістичних термінів В.М. Підвойного. Категорії граматичних термінів складають 15 слів; фонетичні терміни складають 7 слів; лексичні терміни складають 10 слів, пунктуація складає 12 та частини мови складають 16 слів . Усі ці слова позначають конкретні граматичні поняття: часові форми і члени речення.

Було проаналізовано семантичні особливості лінгвістичних термінів на прикладі п'яти термінів, виходячи з вимог семантичного характеру, що стосуються лінгвістичної термінології турецької мови.

Було досліджено різноманітні аспекти лінгвістики, включаючи структуру, семантику, граматику, пунктуацію, лексикологію та частини мови, їх значення та використання.

ВИСНОВКИ

Під час нашого дослідження ми досягли мети, яка полягала у вивченні та аналізі структурних і семантичних особливостей лінгвістичної термінології турецької мови. Ми успішно виконали завдання, які зумовила мета нашого дослідження:

- ми визначили загально-теоретичні принципи дослідження лексичної термінології турецької мови та виявили основні поняття нашої роботи, такі як "мовознавство", "термінознавство" і "термінологія", "лінгвістична термінологія" та "термін";

- було викладено змістовний огляд попередніх досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників;

- ми дослідили проблеми, які досі мають вплив, на розвиток лінгвістичних термінів і проаналізували ключові етапи розвитку термінотворення та термінознавства у турецькій мові;

- під час нашого теоритичного дослідження ми розглянули структуру та семантику як лінгвістичне явище. Ми дали визначення поняттям "семантика", "граматика", "фонетика", "пунктуація", "лексикологія" та "частини мови";

- ми розглянули 5 термінів для засвоєння лінгвістичної термінології, проаналізували семантичні ознаки термінів, які повністю відображають свої власні семантичні особливості.

- ми дослідили шістдесят термінологічних одиниць .

Вони були розділені на п'ять категорій під час структурного дослідження.

До першої категорії ми нараховували п'ятнадцять, до другої сім, до

третьої десять, до четвертої дванадцять та до п'ятої шістнадцять термінологічних одиниць.

- Всі використані терміни взято з словника лінгвістичних термінів турецької мови DILBİLİM SÖZLÜĞÜ (Kâmile İmer, Ahmet Kocaman).

ÖZET

Türkçenin dilbilim terminolojisi ok da keşfedilen değil ama çok güncel olan dilbilimin alanıdır. Dil terminolojisi Türk diliyle ilgili birçok farklı kavram ve terim içerir.

Çalışmanın amacı, Türk dilinin dilbilimsel terminolojisinin hem yapısal hem de anlamsal özelliklerini dikkatle incelemek ve analiz etmektir. Çalışmanın amacı aşağıdaki görevlerin çözümünü belirledi:

- Türk dilinin dilbilimsel terminolojisi çalışmasının genel ve teorik temellerini öğrenmek ve tanımlamak.

- Dilbilimsel terminolojinin gelişimini etkileyen modern terminolojideki sorunları tanımlamak ve ele almak.

- Dilsel terminolojinin ve birimlerinin yapısal özelliklerini karakterize etmek ve analiz etmek.

- Dilsel terminolojinin ve birimlerinin anlamsal özelliklerini karakterize etmek ve analiz etmek.

Araştırmamızda kullandığımız yöntemler, Türkçe dil terimlerinin yapısal yapısının anlamını anlamamıza yardımcı oldu; dilsel terimleri analiz eden ve araştıran çeşitli bilim adamlarının ve araştırmacıların eserlerinin incelendiği eleştirel analiz yöntemi; çalışmanın uygulamalı kısmı için ayrıntılı olgusal materyalin bulunacağı sürekli örnekleme yöntemi; kelime oluşumunun en önemli yolları hakkında sonuçlar çıkarmamızı sağlayan niceliksel belirleme yöntemi.

Araştırmamız sırasında Türk dilinin dilbilimsel terminolojisinin yapısal ve anlamsal özelliklerini incelemek ve analiz etmek amacına ulaştık. Araştırmamızın amacına göre belirlenen görevleri başarıyla tamamladık:

- Türk dilinin sözlük terminolojisi çalışmasının genel teorik ilkelerini belirledik ve çalışmamızın "dilbilim", "terminoloji" ve "terminoloji", "dilbilimsel terminoloji" ve "terim" gibi ana kavramlarını belirledik;

- Yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yapılmış önceki araştırmaların kapsamlı bir incelemesi sunuldu;

- Dilsel terimlerin gelişimini halen etkileyen sorunları araştırdık ve Türkçede terim oluşumu ve terminolojinin gelişiminin temel aşamalarını analiz ettik;

- Teorik araştırmamız sırasında yapı ve anlambilimi dilsel bir olgu olarak ele aldık. "Anlambilim", "gramer", "fonetik", "noktalama işaretleri", "sözlük bilimi" ve "konuşmanın bölümleri" kavramlarını tanımladık;

- dilbilimsel terminolojiyi öğrenmek için 5 terimi inceledik, kendi anlamsal özelliklerini tam olarak yansıtan terimlerin anlamsal özelliklerini analiz ettik

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kamile İmer, Ahmet Kocaman, & A. Sumru Özsoy. (2011). Dilbilim sözlüğü. Arion Publishing.
2. Ahmet Topaloğlu. (1989). Dil bilgisi terimleri sözlüğü.
3. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В., Термінологія та переклад., 2010, Вінниця, с. 14-16.
4. Д'яков А. С. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько, 2000, К.: Вид. Дім "КМАcademia", с. 218.
1. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : Підручник. Київ : Акад., 2002. 368 с.
5. Кривошеєва, О. Є. (2023). Структура, семантика та функціонування лінгвістичної термінології сучасної китайської мови.
6. Петрова Тетяна, Морфологічні способи термінотворення, 2018, с. 121
7. Підвойний В.М. "Лінгвістична термінологія турецької мови", Київ, 2001.
8. Рогожук Б. О. - Структурно-семантичні особливості лексики кіберпростору в сучасній англійській та українській мовах, с.183
9. Селіванова Олена, Сучасна лінгвістика: Термінологічна Енциклопедія, 2006, 716 с.
10. Серета С. В., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2016.
11. Стацюк Р.В. Основні підходи до визначення поняття "термін" у сучасній лінгвістичній науці, Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка, №5, 2016, с.112.
12. Словник української мови: в 11 кн. / (за ред. І. К. Білодіда). - К.: Наукова думка, 1970-1980.

13. Сорокін С. В. Практична граматики турецької мови. Частина перша. Навч. посібник (Препринт). - К.: Видавничий центр КНЛУ, 2018, с.9